

<p>درس ۲۵ نام طراح: بهرام شفیعی</p>	<p>بسمه تعالی وزارت آموزش و پرورش معاونت آموزش متوسطه دبیرخانه راهبری کشوری درس تاریخ اداره کل آموزش و پرورش استان بوشهر</p>	<p>محتوای نوشتاری کتاب تاریخ معاصر ایران سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹</p>
---	--	---

عنوان: آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی

اهداف یادگیری:

آشنایی با آرمان‌ها، هدف‌ها، آثار و گوشه‌ای از نتیجه‌های انقلاب اسلامی در ابعاد سیاسی، فرهنگی و اقتصادی

منابع مطالعاتی پیشنهادی:

۱. منیری، حمیدرضا، انقلاب اسلامی و احیای کارکردهای دین در عرصه جهانی و تأثیر آن بر بیداری اسلامی، نهضت نرم‌افزاری، تهران، ۱۳۹۱.
۲. فرهی، فریده؛ نظریه‌ی تدا اسکاچ پل و انقلاب اسلامی، تهران، متین، سال اول، شماره اول، ۱۳۷۷.
۳. ملکوتیان، مصطفی؛ سیری در نظریه‌های انقلاب، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۸.
۴. فوران، جان؛ نظریه‌ای در خصوص انقلاب‌های اجتماعی جهان سوم، ترجمه‌ی مینو آقایی، تهران، مجله‌ی راهبرد، شماره‌ی ۹، ۱۳۷۵.
۵. رهبری، مهدی؛ اقتصاد و انقلاب اسلامی ایران، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳.
۶. رهدار، احمد؛ شرق‌شناسی نوین و انقلاب اسلامی، انقلاب اسلامی ایران: چالشی بر تئوری‌های سخت‌گرا، از کتاب آموزه‌ی شماره ۷.
۷. اسماعیلی، خیرالله؛ دولت موقت، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۰، چاپ اول..

۸. بولتن داخلی جامعه‌ی زنان انقلاب اسلامی، شماره ۱۲، تیرماه ۱۳۷۹.
۹. روزنامه رسالت، شماره ۷۲۵۹ به تاریخ ۹۰/۲/۱۸، صفحه ۶.
۱۰. زیباکلام، صادق؛ مقدمه‌ای بر انقلاب اسلامی، تهران، روزنه، ۱۳۷۸، چاپ سوم.
۱۱. محمدی، منوچهر؛ انقلاب اسلامی؛ زمینه‌ها و پیامدها، قم، نشر معارف، ۱۳۸۰.
۱۲. محمدی، منوچهر؛ تحلیلی بر انقلاب اسلامی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۶، چاپ دوم.
۱۳. جمشیدی، محمدحسین؛ «ارتباط متقابل انقلاب اسلامی و جنبش شیعیان عراق»، در کتاب: انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن (مجموعه مقالات)، جمعی از نویسندگان، قم، نشر معارف، ۱۳۷۴.
- ۱۴.

چکیدی نکات مهم درس:

آرمان ها و هدف های انقلاب اسلامی

- ❖ هر انقلابی آرمان ها و اهدافی دارد که مبارزه های دوران قیام به خاطر تحقق آن ها شکل می گیرد .
- ❖ تلاش ها با هدف حفظ آن آرمان ها و ارزش ها ، پس از پیروزی نیز ادامه می یابد .
- ❖ هدف های اصلی و عمده انقلاب ؛ استقلال ، آزادی و جمهوری اسلامی بود.
- ❖ محور ی ترین شعار دوران مبارزه ، استقلال ، آزادی و جمهوری اسلامی بود که توسط مردم مطرح می شد .

هدف ها و آرمان های انقلاب اسلامی:

- استقلال

- آزادی

- جمهوری اسلامی

استقلال

❖ استقلال نخستین آرمان انقلاب اسلامی و از آرزوهای دیرین مردم در طول تاریخ ، خاصه دو سده اخیر بود.

❖ تجربه تاریخی ایران و سایر جامعه ها بی که روزگاری زیر سلطه و استعمار قدرت های بیگانه بوده اند نشان می دهد هیچ کشوری تا خود را از بند سلطه بیگانگان نجات ندهد ، به سعادت ، تعالی و اقتدار نخواهد رسید.

ابعاد استقلال

- استقلال فکری

- استقلال سیاسی

- استقلال اقتصادی

استقلال فکری

❖ زمانی حاصل می شود که مردم باور کنند ، بیگانگان بر آنان بر تری ذاتی ندارند و با همت خود می توانند به سازندگی ، پیشرفت و تعالی برسند .

❖ شرط تحقق استقلال فکری و فرهنگی ملت ایران ، ایجاد تحول عمیق اندیشه ای و اعتقادی در آنان و بازگشت به فرهنگ غنی اسلام و ایران است .

❖ امام خمینی در اهمیت استقلال فکری فرمود: استقلال فکری ، شرط اول استقلال است

استقلال سیاسی

❖ به این معنی است که مدیران و مسئولان کشور ، در تعیین خط مشی اجرای برنامه های کشور تابع دستور بیگانگان و مداخله آن ها نباشند.

استقلال اقتصادی

❖ معنای نداشتن وابستگی در ابعاد گوناگون اقتصادی است . کشوری به استقلال اقتصادی می رسد که برای تأمین نیاز های اساسی خود به دیگران وابسته نباشد ، وگرنه مبادله اقتصادی میان کشور ها به معنی فقدان استقلال اقتصادی نیست ؛ زیرا کشورها به هم نیاز دارند.

آزادی

- ❖ آزادی و آزادگی ، از آرمان های اصلی انقلاب اسلامی است که ریشه در تعلیم های اسلام دارد .
- ❖ حضرت علی (ع) : (به امام حسن) هرگز برده دیگری مباش ، در حالی که خداوند تو را آزاد آفریده است .
- ❖ آزادی به مفهوم مطلق آن نفی کننده برخی آزادی های اصیل فردی و اجتماعی دیگران و خود است .
- ❖ رهایی از هرگونه قید و بند ، با منطق و عقل سازگار نیست و نتیجه ای جز سلب آزادی دیگران و بازداشتن انسان از رسیدن به کمال ندارد.
- ❖ واژه آزادی در کنار قانون و معنویت معنی می یابد و مطابق عقل و فطرت الهی همه انسانهاست .
- ❖ حکومتی که قوانین آن از دستورات الهی سرچشمه گرفته باشند تأمین کننده آزادی و آزادگی حقیقی است
- ❖ شعار استقلال آزادی جمهوری اسلامی ، آزادی را در کنار استقلال و جمهوری اسلامی قرارداده است ، این به معنای آن است که مردم ایران خواهان آزادی در راستای تأمین استقلال و مطابق با قوانین اسلام هستند.

جمهوری اسلامی

- ❖ جمهوری اسلامی ایران (حکومت مردم سالاری دینی) از دو واژه جمهوری و اسلامی تشکیل شده است ؛ یعنی به آرای مردم و حاکمیت قانون های متعالی اسلام متکی است.
- ❖ امام خمینی: ماهیت حکومت جمهوری اسلامی این است که با شرایطی که اسلام برای حکومت قرارداده ؛ با اتکا به آرای ملت ، حکومت تشکیل شده و مجری احکام اسلام باشد
- ❖ مطابق تعالیم شیعی ، ولایت فقیه به عنوان هسته مرکزی نظام جمهوری اسلامی دارای مشروعیت الهی است که با مقبولیت مردمی تحقق و عینیت می یابد .

اهداف و آرمان های انقلاب اسلامی ایران

- برپایی عدل و عدالت اجتماعی
- دوری از هر گونه تبعیض و نا برابری
- نفی ظلم و ستم
- قانون گرایی
- توجه به مردم به ویژه محرومان جامعه
- مبارزه با مفسداقتصادی و اجتماعی

دستاوردهای انقلاب اسلامی

- ❖ انقلاب اسلامی با گذر از بحران های سالیان اولیه پس از پیروزی ، دچار جنگی ناخواسته و تحمیلی شد.
- ❖ جنگ تحمیلی ، به مدت ۸ سال مردم و مسئولان و بیش تر امکانات کشور را به خود مشغول کرد .
- ❖ اگر چه تجربه و دستاوردهای دفاع مقدس به نوبه خود بسیار ارزنده و کم نظیر است .
- ❖ انقلاب اسلامی در مدت زمانی که از عمر آن می گذرد ، آثار و نتیجه هایی عظیم و شگفت آور داشته است .

ابعاد مختلف دستاوردهای انقلاب اسلامی

- ابعاد سیاسی
- ابعاد فرهنگی
- ابعاد اقتصادی
- ابعاد علمی

ابعاد سیاسی

- ❖ اولین نتیجه انقلاب اسلامی در داخل کشور تغییر رژیم وابسته و خودکامه شاهنشاهی و استقرار نظام جمهوری اسلامی مبتنی بر آرا و خواست های مردم به جای آن بود .
- ❖ دستاورد دیگر انقلاب ، تدوین قانون اساسی جمهوری اسلامی است که ثمره دو قرن مبارزه مردم مسلمان ایران علیه استبداد داخلی و استعمار خارجی است و میثاق ملی کشور محسوب می شود .
- ❖ ولایت فقیه ضامن حفظ تمامیت ارضی ، حراست از ارزش ها و آرمان های انقلاب و مانع دیکتاتوری است.
- ❖ افزایش مشارکت مردمی در امر حکومت از دیگر دستاوردهای انقلاب است .
- ❖ مهم ترین شاخصه مشارکت سیاسی مردم حضور آنان در انتخابات گوناگون است.
- ❖ استقلال سیاسی و کوتاه شدن دست ابر قدرت ها و هزار فامیل ها از مقدرات کشور از دیگر دستاوردهای
- ❖ سیاسی انقلاب اسلامی ایران است . (با اتکا به قدرت الهی و حمایت مردم استقلال سیاسی خود را به دست آورد)
- ❖ مقاومت مردم ایران در برابر توطئه های خارجی و عوامل داخلی استکبار جهانی ابهت قدرت های سلطه گر شرق و غرب را در هم شکست .
- ❖ نفی سلطه پذیری و سلطه جویی (از ارکان سیاست خارجی) ، از دستاوردهای مهم سیاسی انقلاب اسلامی است
- ❖ در تاریخ معاصر، کشور ما تا قبل از انقلاب تحت سلطه قدرت های استعماری (روس ، انگلستان و آمریکا) بوده.
- ❖ حفظ استقلال و برقراری روابط صلح آمیز با دیگر کشور ها ، به جز کشورهای متخاصم و محارب ، دستاورد دیگر سیاست خارجی ایران بعد از انقلاب به شمار می رود .

❖ از نمودهای عینی این سیاست قطع رابطه با رژیم اشغالگر قدس و رژیم آپارتاید در آفریقای جنوبی بود .

❖ با پیروزی انقلاب اسلامی ملت های محروم جهان ، با الگو قراردادن هدف ها و شیوه های انقلاب اسلامی، حرکت های رهایی بخشی را آغاز کردند . اوج این مبارزه ها در کشورهای مسلمان منطقه خاورمیانه بود.

دستاورد های سیاسی انقلاب اسلامی را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- ۱- تغییر رژیم وابسته و خودکامه شاهنشاهی و رفع استعمار و استبداد از ملت ایران .
- ۲- استقرار نظام جمهوری اسلامی (شکل گیری نظام حکومتی مبتنی بر ولایت فقیه و نقش مردم در تعیین سرنوشت خود)
- ۳- تدوین قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران .
- ۴- استقلال سیاسی .
- ۵- پیوند دین و سیاست و ارائه ی الگو یی نوین برای مردم سالاری دینی .
- ۶- رشد سیاسی و آگاهی های عمومی مردم و حضور مردم در صحنه های گوناگون .
- ۷- شکست اُبَهِت قدرت های غرب و شرق و قدرت های سلطه گر خارجی .
- ۸- عدم سلطه پذیری (از قدرت های شرق و غرب) و نفی هر گونه سلطه جویی نسبت به سایر کشورها .
- ۹- ترسیم چهره صلح طلبانه ای از اسلام با اثبات مظلومیت مردم ایران در جریان جنگ تحمیلی و ...

ابعاد فرهنگی

وضعیت فرهنگی قبل از انقلاب:

❖ تخریب سنت های اصیل دینی و ملی مردم از شاخصه های فرهنگی حاکمیت استبدادی دوران پهلوی بود.

❖ این سیاست به بهانه تجدد خواهی و ... بسیاری از مظاهر فرهنگ ملی و هویت تاریخی مردم را از بین برد.

❖ رواج فرهنگ ابتذال ، لا ابالی گری و بی بندباری اخلاقی توسط سینما ، رادیو ، تلویزیون و ... ، نهادهای فرهنگی و اجتماعی را به تباهی سوق داد و هویت اسلامی و ایرانی جامعه را رو به نابودی برد .

❖ برپایی نمایش های مبتذل تحت عنوان جشن هنر ، تشکیل مجالس فساد در دربار و توزیع انواع مواد مخدر در کشور توسط اشرف پهلوی و... گوشه ای از سیاست رواج فرهنگ ابتذال آن دوران است .

❖ آنچه بیش از هر چیز ایرانیان را رنج می داد ستایش و ترویج فرهنگ بیگانه و تحقیر فرهنگ خودی بود.

❖ این سیاست که ریشه در خودباختگی و بی ریشه گی رژیم داشت کرامت انسانی مردم را از بین برده بود.

وضعیت فرهنگی بعد از انقلاب (دستاوردهای فرهنگی انقلاب)

❖ انقلاب اسلامی با زدودن اوهام از چهره دین به احیای فرهنگ اسلامی به عنوان مکتبی حیات بخش پرداخت زنده کردن تعالیم اسلام ، راز استقلال ، همبستگی و هویت فرهنگی مردم مسلمان ایران است .

❖ احساس خودباوری را در جامعه زنده و از تداوم احساس حقارت و خودباختگی مردم جلوگیری کرد .

❖ خود آگاهی فرهنگی و پیدایش روحیه اعتماد به نفس پس از سالها تحقیر، انقلابی در فرهنگ جامعه ایران به شمار می رود .

❖ مردم با تکیه بر تعالیم حیات بخش اسلام ، مکتب اهل بیت (ع) ، میراث عظیم فرهنگ ایران زمین ، توکل بر خدا و اعتماد به نفس ، به موفقیت هایی چشم گیر در زمینه های علمی فرهنگی و اجتماعی دست یافتند.

❖ جدایی دین از سیاست و به حاشیه راندن تعالیم دینی مردم را به رویارویی با حاکمیت کشاندند .

❖ انقلاب اسلامی با هدف پاکسازی جامعه از آلودگی های فرهنگی و اجتماعی اقدام به بستن کانون های فساد و مبارزه با ترویج مادیگری و مظاهر فرهنگ غربی کرد .

❖ از دیگر دستاوردهای انقلاب اسلامی افزایش سطح آگاهی عمومی و رشد مطبوعات و نشریات ، کانون های آموزشی و تربیتی درکشور و درخشش آثار هنری و فرهنگی ایران در سطح جهان است .

❖ انقلاب اسلامی شخصیت اصیل زن ایرانی که در رژیم گذشته هویت خود را از دست داده بود ، احیا کرد .

❖ حضور گسترده زنان در صحنه های گوناگون فرهنگی اجتماعی و اقتصادی و درخشش دختران و زنان در امر آموزش و تحصیل به ویژه در سطح دانشگاه بیانگر این حقیقت است

❖ احیای تفکر دینی ، تحول در ارزش ها و نگرش ها ، احیای مفاهیمی مانند جهاد و شهادت و ایثار و اخلاص ، مردمی شدن قوای مسلح و سازمان دهی بسیج مردمی ، هماهنگی بین تعهد و تخصص و دیانت و روشنگری و همکاری حوزه و دانشگاه ، از دیگر دستاوردهای فرهنگی انقلاب اسلامی است .

دستاوردهای فرهنگی انقلاب اسلامی را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

۱- احیای فرهنگ اسلامی به عنوان مکتبی پویا و حیات بخش

۲- زنده کردن احساس خودباوری و جلوگیری از تداوم احساس حقارت و خودباختگی در جامعه

۳- خود آگاهی فرهنگی و پیدایش روحیه اعتماد به نفس

۴— بستن کانونهای فساد ، مبارزه با ترویج مادیگری و فرهنگ غربی و پاکسازی جامعه از آلودگیهای فرهنگی

۵- افزایش آگاهی عمومی ، رشد مطبوعات و نشریات و گسترش کانون های آموزشی و تربیتی در کشور

۶- احیای شخصیت اصیل زن ایرانی که در رژیم گذشته هویت خود را از دست داده بود

۷— احیای تفکر دینی ، تحول در ارزش ها و احیای مفاهیمی مانند جهاد و شهادت و ایثار و اخلاص

۸- مردمی شدن قوای مسلح و سازمان دهی بسیج مردمی

۹- هماهنگی بین تعهد و تخصص و دیانت و روشنگری و همکاری حوزه و دانشگاه

ابعاد اقتصادی

وضعیت اقتصادی قبل از انقلاب:

- ❖ اقتصاد ایران قبل از انقلاب وابسته و تک محصولی بود که بر مبنای فروش مهار گسیخته نفت در چارچوب معیارهای توسعه غربی - بدون در نظر گرفتن زمینه های تاریخی ، فرهنگی و اجتماعی این کشور - استوار بود .
- ❖ به جای فعالیت های زیربنایی و عمرانی و توجه به تولید و صادرات غیرنفتی ، دارایی و امکانات کشور، عمدتاً صرف برنامه های غیر بنیادی و غیر مولد می شد .
- ❖ اکثریت فعالیت های اقتصادی مبتنی بر درآمد حاصل از فروش نفت بود که جز وابستگی اقتصادی ، نبودن تعادل در بخش های گوناگون اقتصادی و نفی عدالت اجتماعی نتیجه ای در پی نداشت .
- ❖ به کار گرفته نشدن درآمدهای سرشار نفتی در تقویت بنیه اقتصاد کشور - خاصه در دهه ۱۳۵۰- ایران را به یکی از عمده ترین واردکنندگان کالاهای مصرفی تبدیل کرده بود .

وضعیت اقتصادی بعد از انقلاب (دستاوردهای اقتصادی انقلاب)

❖ با وجود مشکلات اقتصادی باز مانده از قبل از انقلاب و هم چنین معضلات اقتصادی ناشی از جنگ تحمیلی و کارشکنی و تحریم های اقتصادی ؛ انقلاب توانست از آغاز پیروزی به تولید بیش تر کالاها در داخل و حتی صدور بعضی از آن ها به خارج از کشور نایل آید . در نتیجه چنین سیاستی ، سهم صادرات غیر نفتی به طرز چشم گیری افزایش یافت . با این همه تا رسیدن به سطح مطلوب راهی طولانی در پیش است .

❖ توجه به عمران و آبادی رو ستاها و برخورد ار کردن اکثر رو ستاهای ایران از نعمت آب ، برق ، مخابرات ، مراکز آموزشی و بهداشتی ، جاده و امکانات رفاهی از دیگر نتایج اقتصادی انقلاب اسلامی است که قبل از انقلاب بیش تر آن ها از آن محروم بودند .

دستاوردهای اقتصادی انقلاب اسلامی را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

۱- تولید بیش تر کالاها در داخل و حتی صدور بعضی از آن ها به خارج از کشور

۲- افزایش چشم گیر سهم صادرات غیر نفتی

۳ - عمران و آبادی روستاها و برخوردار کردن روستاهای ایران از آب ، برق ، مخابرات ، مراکز آموزشی

و ...

ابعاد علمی و فناوری های نوین

❖ پس از انقلاب اسلامی ، توجه به صنایع سنگین ؛ توسعه صنایع دفاعی ، نفت ، پتروشیمی ، ذوب آهن ، فولاد برق و ساخت سد و راه نقش مهمی در رشد سایر بخش های اقتصادی کشور داشته است .

❖ پیشرفت در حوزه علم و فناوری از جمله دانش هسته ای ، بیولوژی مولکولی و سلول های بنیادی ، از دیگر دستاوردهای مهم انقلاب به شمار می روند .

❖ با وجود موانع ، تهدید و تحریم های کشورهای غربی ، جمهوری اسلامی با همت دانشمندان جوان ایرانی در ردیف کشورهای دارای فناوری هسته ای با کاربرد صلح آمیز قرار گرفته است .

- ❖ دست یابی به فناوری هسته ای ، بزرگ ترین و افتخارآمیز ترین دستاورد فنی و علمی انقلاب اسلامی است.
- ❖ با عزم راسخ دانشمندان ایرانی ایران از حیث غنی سازی اورانیوم در بُعد صنعتی پنجمین کشور دنیاست.
- ❖ دانشمندان هسته ای ایران ، نسل جدیدی از سانتریفیوژهای هسته ای را تولید کرده اند که موجب حیرت جهانیان و کینه دولت های انحصارطلب غربی شده است .
- ❖ چشم انداز بیست ساله و سیاست های کلی نظام که مقام معظم رهبری به قوای سه گانه ابلاغ فرمودند راه آینده کشور را روشن می کند.
- ❖ هدف گذاری این چشم انداز این است که پس از ۲۰ سال ایران در حوزه های فرهنگی ، علمی ، فناوری اقتصادی ، دفاعی و سیاسی به قدرت اول منطقه آسیای جنوب غربی ، خاورمیانه ، خلیج فارس ، قفقاز و آسیای میانه تبدیل شود .
- ❖ به تصدیق همه صاحب نظران بین المللی ، ایران هم اکنون در حوزه سیاسی و بین المللی به دلیل تأثیر انکارناپذیرش بر کل تحولات منطقه خاورمیانه شامل عراق ، فلسطین ، لبنان ، افغانستان ، آسیای مرکزی و قفقاز به طور خاص و در کل جهان اسلام به طور عام ، به موثر ترین و با نفوذ ترین قدرت منطقه ای و جهان اسلام تبدیل شده است.

سؤالات متن: